

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Наукова бібліотека**

**НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
РІВНЕНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ:
ІСТОРІЯ І СЬОГОДЕННЯ
(ДО 75-РІЧЧЯ ЗАСНУВАННЯ)**

*(Збірник матеріалів
IX-ї науково-практичної конференції
27 серпня 2015 р.)*

Рівне 2015

УДК 027.7(091)(477.81)
Н 34
ББК 78.34(4Укр)

Наукова бібліотека Рівненського державного гуманітарного університету : історія і сьогодення (до 75-річчя заснування) : зб. матеріалів ІХ-ї наук.-практ. конф., 27 серпня 2015 р. / уклад. : С. Н. Грипич, Г. П. Семенюк. – Рівне : РДГУ, 2015. – 67 с.

Відповідальний за випуск:

С. Н. Грипич – доцент,
директор наукової бібліотеки
Рівненського державного
гуманітарного університету.

Укладачі:

С. Н. Грипич – доцент,
директор наукової бібліотеки
Рівненського державного
гуманітарного університету.

Г. П. Семенюк – заступник
директора з наукової роботи
наукової бібліотеки
Рівненського державного
гуманітарного університету.

Збірник матеріалів науково-практичної конференції, присвячений 75-річчю заснування наукової бібліотеки РДГУ. В ньому розкрито історію створення, функціонування та розвитку бібліотеки та її структурних підрозділів.

Для дослідників історії бібліотечної справи України, бібліотекознавців, бібліотекарів-практиків, студентів майбутніх фахівців бібліотечної справи.

Ухвалено методичною радою
наукової бібліотеки РДГУ
Протокол № 8
від 17.09.2015 р.

©Наукова бібліотека РДГУ
Рівне, вул. Остафова, 31
33028
www.library.rshu.edu.ua
library.rshu@gmail.com

УДК 027.7: [022.5:025.5]

І. М. КУЧЕРУК

зав. сектором

наукової бібліотеки РДГУ

ЧИТАЛЬНІ ЗАЛИ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ РДГУ (КРИЗЬ ПРИЗМУ ІСТОРІЇ)

Резюме: висвітлено роботу читальних залів наукової бібліотеки РДГУ в історичному аспекті як інформаційного центру, що становить складову освітньо-виховного процесу університету.

Ключові слова: наукова бібліотека, історія, фонд читальних залів, читачі, користувачі, видання, книгосховище.

Бібліотека – заклад незвичний у ньому мудрість тисяч поколінь.

Бібліотекам серед установ культури і мистецтва належить особливе місце. Вони проводять велику роботу і як інформаційні центри, і як осередки духовності, в основі якої розвиток національної свідомості, вивчення та вшанування історії, традицій, багатонаціональної культури, прищеплення любові до Батьківщини, рідного краю.

Наукова бібліотека – навчальний, науковий, інформаційний та культурно-просвітницький структурний підрозділ Рівненського державного гуманітарного університету. Вона започаткована в 1940 році як бібліотека Ровенського учительського інституту, а згодом (з 1953 року) – Педінституту. Отож, у 2015 році наукова бібліотека університету відзначає 75-річний ювілей.

З 1940 року веде свій відлік історія розвитку книгозбірні Ровенського учительського інституту (сучасна назва – Рівненський державний гуманітарний університет). І в одному з її рядків – історія читальних залів. Хоч їх тоді, як і всіх інших відділів бібліотеки, не існувало

Це був лише початок: перші книги у фонді, перші бібліотечні працівники, перші читачі...

На жаль, недостатнім є коло збережених документів, не все збереглося і в пам'яті її працівників. Але відроджуючи і повертаючись в історію бібліотеки (в тому числі й історію читальних залів), ми можемо згадати перших бібліотекарів, хто стояв у витоків бібліотечної справи – Степенко Марію Іванівну (інших відомостей про неї, на жаль, віднайти не вдалося), Хабарову Юлію Яківну (1945-1984 рр.), яка майже 40 років пропрацювала в бібліотеці (в тому числі і багато років віддала роботі в читальному залі). Працівники бібліотеки, згадуючи її, захоплювалися тим, що вона знала напам'ять весь книжковий фонд літератури. Це свідчить про те, що вона була справжнім фахівцем своєї справи і обслуговування читачів стало її покликанням.

Згодом почали формувати фонд читального залу, про що свідчить перший запис у інвентарній книзі, датований 1953 роком.

У 1954 році для читального залу була виділена навчальна аудиторія (на даний час – аудиторія № 013 навчального корпусу №2 РДГУ). Отож, відтоді студенти вже мали можливість займатись у читальному залі. Правда він був невеликим і мав лише 50 посадкових місць [51], а загальний фонд бібліотеки становив близько 66 000 примірників літератури. Спеціально відокремленого фонду для читального залу тоді ще не було. Він був спільний з абонементом. Адже на той час у бібліотеці налічувалося лише 3 працівники, які обслуговували чимало читачів. У 1966 році був збудований новий корпус педінституту. В ньому були передбачені приміщення і для бібліотеки, що значно зміцнило її матеріальну базу. Це позначилося не тільки на розподілі приміщень, їх утримуванні та обладнанні, але й дозволило створити окремі структурні підрозділи бібліотеки.

Отримав нове приміщення і читальний зал на 200 посадкових місць та приміщення для книгосховища.

У 70-х роках розпочався період активного розвитку педінституту: з'являлися нові напрями підготовки спеціалістів, збільшувався набір студентів.

Першочергове завдання, яке постало перед бібліотекою – створити для читачів найзручніші умови доступу до її фондів. У зв'язку з цим виникло питання про створення пункту видачі літератури в гуртожитку №2 «Інтеграл», який сприяв би успішному виконанню завдань навчального процесу та самостійній роботі студентів фізико-математичного факультету.

Безпосередньо, для бібліотечного пункту було виділено кімнату на першому поверсі в гуртожитку. Першими працівниками

новоствореного пункту видачі були бібліотекарі Сілкова Тамара та Аксьонова Тетяна, основними завданнями роботи яких було упорядкування фонду та обслуговування читачів.

Фонд пункту видачі літератури складали переважно навчальні видання з фізики, математики, хімії, астрономії. Частину фонду становили навчальні програми, методичні посібники, довідники, енциклопедії.

Історія пункту видачі літератури була б не повною, якщо не згадати молодих працівників, які працювали в ньому. Справжніх ентузіастів своєї справи, різнобічних за своєю вдачею, талантами, здібностями: Грипич (Романишина) Світлана Никанорівна, Годлевська (Бройко) Оксана Анатоліївна, Соловей Галина Олександрівна, Грицюк (Орел) Тетяна Олексіївна. В 1977 році Грипич Світлана Никанорівна продовжила працювати в читальному залі.

70-ті роки для читального залу були характерні збільшенням кількості читачів (зростав набір студентів) та удосконаленням форм і методів бібліотечного обслуговування. В ці ж роки у читальному залі активно велася робота з обслуговування читачів через систему міжбібліотечного абонементу (МБА), яка була започаткована ще в 50-ті роки. З цією роботою успішно справлялася Грипич Світлана Никанорівна, а після її переходу працювати старшим бібліотекарем у відділ комплектування та обробки літератури, за цю ділянку роботи майже 10 років поспіль відповідала Галдецька Любов Григорівна.

Наприкінці 70-х років роботою читального залу керувала Рубан Надія Гаврилівна, висококваліфікований спеціаліст з великим досвідом. Вона продовжувала роботу над систематичним каталогом читального залу і розпочинала роботу над алфавітним каталогом відділу. Допомогали їй молоді бібліотекарі Августинівна Людмила Андріївна, Годлевська (Бройко) Оксана Анатоліївна, Скибюк Наталія Костянтинівна, Тижук Ірина Леонідівна.

Упродовж 1984-1987 рр. читальний зал очолювала відповідальний, фахівець бібліотечної справи Грипич Світлана Никанорівна, яка на той час займала посаду завідувачої відділів обслуговування бібліотеки (читальні зали і абонементи). Завдяки наполегливості вона багато зробила для удосконалення напрямів діяльності читального залу.

Удосконалюючи систему обслуговування читачів, працівники бібліотеки створили нову структуру, де передбачалась організація читального залу літератури філологічного профілю. Саме в цей період відбувалися зміни і в структурних підрозділах педінституту – в гуртожитку № 5

(«Інтеграл») змінили своє місце проживання студенти фізико-математичного факультету, а поселились студенти-філологи. Це зумовило створення в його приміщенні читального залу з фондом філологічної літератури.

Основу фонду новоствореного читального залу № 2 складала література, яка з 70-х років знаходилась у кабінетах української мови, української літератури, російської літератури, що функціонували при кафедрах, а з 1981 року – в кабінеті філологічних дисциплін. Серед перших працівників читального залу № 2 – Оноприч Марія Іванівна, яка вже мала досвід роботи з філологічною літературою, та молодий фахівець Невірковець Ольга Михайлівна.

Завдяки системному аналізу запитів читачів, кропіткій і наполегливій роботі працівників відділу комплектування та обробки літератури було сформовано фонд читального залу філологічної літератури, який відповідав інформаційним потребам студентів, викладачів. За цільовим та читацьким призначенням, характером інформації у фонді була представлена наукова, навчальна, методична література з філологічних дисциплін, довідники, енциклопедії, художні твори та періодичні видання.

Бібліотечна робота – це не лише робота з книгами, читачами, каталогами, а й підтримка приміщень та фонду в належному санітарно-гігієнічному стані та безліч ще передбачуваних і непередбачуваних господарських дрібниць.

Працівники бібліотеки ще й досі пам'ятають осінь 1985 року, коли сталася аварія опалювальної системи, що спричинила велике затоплення бібліотеки.

Незважаючи на проблеми, які виникли внаслідок аварії, працівники відділу не припиняли роботу, забезпечуючи важливі ділянки роботи читального залу № 1, не припинялося обслуговування читачів, проводилися культурно-просвітницькі заходи: презентації книги Світлани Алексієвич «У войны не женское лицо»; літературні вечори, присвячені творчості письменників, поетів. Зокрема, творчість рівненських письменників популяризувалася серед читачів шляхом організації зустрічей з ними. Так, гостями читального залу № 2 були місцеві письменники Євген Шморгун і Петро Велесик, викладачі університету Ярослав Поліщук, Богдан Столярчук та ін.

Керівництво бібліотеки гідно оцінило творчий потенціал і організаторські здібності Грипич С. Н., яку в 1987 році було переведено на посаду заступника завідувачої бібліотеки.

Близько 10 років читальний зал № 1 очолювала Семенюк Галина Потапівна – творчий, ініціативний фахівець бібліотечної справи.

Колектив читального залу № 1 обслуговував велику кількість читачів, проводилась поточна робота з фондом, каталогами та картотеками читального залу № 1, організовувались літературні та тематичні вечори: «Митці Рівненщини» (Вечір-зустріч з музичним тріо «Срібна терція»), усні журнали «У пошуках втраченого» (Біблія і література), бесіди «Точка зору» (філософи та письменники про любов та сім'ю) тощо.

В 1990 році було проведено реорганізацію системи обслуговування читачів, у результаті якої стало введення єдиного читацького обліку. Виконання технологічних процесів реєстрації та перереєстрації читачів віднині було покладено на читальний зал № 1. В зв'язку з цим була створена та постійно ведеться реєстраційна картотека читачів, за допомогою якої і здійснюється обслуговування читачів за єдиним читацьким обліком.

2000-й рік ознаменувався в роботі бібліотеки проведенням ремонту. З ініціативи директора наукової бібліотеки РДГУ Грипич Світлани Никанорівни та за підтримки ректора професора Руслана Михайловича Постоловського читальний зал № 1 було забезпечено новими сучасними меблями, книжковими вітринами, а книгосховище було обладнане новими стелажками.

Невпізнанно змінився зовнішній вигляд читального залу № 1. Він набув сучасного вигляду, став затишним, комфортним.

У зв'язку з переведенням на посаду заступника директора бібліотеки з наукової роботи Семенюк Галини Потапівни, завідуючою читальним залом № 1, у 2003 році, стала Ставицька (Козачок) Людмила Назарівна, а з грудня 2003 року читальним залом № 1 керує Мельничук Галина Петрівна.

За багато років існування книгозбірні, працівники зібрали та зберегли цікавий і різноманітний фонд, формування якого безпосередньо пов'язане з історією навчального закладу. Цьому сприяла передача до читального залу № 1 солідних книжкових колекцій, створення фонду наукового доробку викладачів РДГУ та її пріоритетність читального залу № 1 у відборі літератури для книжкового фонду.

У фондах читального залу № 1 зберігаються видання, подаровані свого часу громадськими та благодійними організаціями: Українським Вільним Університетом (м. Мюнхен), Інститутом Дослідів Волині і Товариством «Волинь» (м. Вінніпег) та ін.; міжнародними благодійними фондами «Відродження» та «Сейбр-Світло», фондом Британської Ради в Україні (м. Львів).

Слід зазначити, що фонд періодичних видань бібліотеки був складовою частиною багатогалузевого фонду читального залу № 1. За роки свого існування він зібрав тисячі часописів різного типу.

Щороку до фонду надходить понад 300 назв періодичних видань з різних галузей педагогічної науки, культурології, історії, мистецтвознавства та ін [9]. Поряд з поповненням фонду читальних залів книгами, брошурами та періодичними виданнями бібліотека формує і поповнює фонд документами на нетрадиційних носіях та створює власні інформаційні ресурси, які зберігаються у фонді читального залу № 1.

Завдання наукової бібліотеки РДГУ полягає не тільки в обслуговуванні та задоволенні інформаційних потреб читачів, а й створити найкращі умови для них.

Беручи до уваги змінюваність контингенту читачів, специфіку навчального процесу, в результаті проведення моніторингових досліджень керівництвом наукової бібліотеки прийнято рішення про реорганізацію читального залу філологічної літератури та створення в його приміщенні читального залу періодичних видань. Отже, в березні 2010 року філологічна література читального залу № 2 була передана до книгосховищ бібліотеки.

У цей час інформаційна цінність фонду читального залу № 2 (періодичних видань) забезпечується універсальністю періодичних видань – понад 35 000 примірників журналів та газет, що відповідає змісту навчальних, інформаційних функцій бібліотеки, запитам та інтересам читачів.

Для найповнішого розкриття фондів читальні зали разом з колегами з відділу наукової обробки документів, ведуть власний довідково-пошуковий апарат (ДПА), що представлений системою каталогів і різноманітних картотек.

Читальні зали відіграють роль і як культурно-освітні центри бібліотеки. Тому в організаційну структуру своєї культурно-просвітницької роботи включають цикли заходів, що спрямовані на виховання студентів як у процесі навчання, так і в позаурочний час. Читальні зали ініціюють проведення різних творчих акцій, літературних та історичних годин, що сприяють підтримці сучасного іміджу книгозбірні.

Але найефективнішою формою роботи в цьому напрямку були і є книжково-ілюстративні виставки та виставки перегляди періодичних видань.

Ще один досить важливий аспект роботи читальних залів – наукова та інноваційна робота. З метою пошуку та впровадження

нових інноваційних проєктів у бібліотечній діяльності, які сприяли б ефективності та якості обслуговування користувачів, активному використанню фонду бібліотеки в 2010 році було започатковано проведення конкурсу «Інноваційні проєкти наукової бібліотеки РДГУ». В ньому беруть участь і працівники читальних залів, представляючи свої інноваційні проєкти. Серед них були успішно реалізовані: цикл «Красзнавчі хроніки» за темою «Мандруючи стежками Рівненщини (до 730-річчя першої писемної згадки про місто Рівне)»; буктрейлер «Літопис однієї долі»; прес-лекторій «Вчитель, якого чекають» та історико-літературна імпреза «За майбутнє віддали життя (Пам'яті Небесної Сотні)».

Упродовж 2014 року зав. сектором відділу інформаційних технологій та підтримки автоматизованої комп'ютерної системи Поліщук Олексій Сергійович розробив та надалі удосконалює програмне забезпечення електронного обслуговування користувачів читального залу № 1, що сприяє повнішому статистичному обліку користувачів.

За всю історію читальних залів чимало самовідданих ентузіастів, справжніх знавців книги, закоханих у свою справу людей віддали роботі енергію, знання і творчість, серце і любов. Є такі працівники, які починали свою трудову діяльність в читальних залах, а нині працюють в інших структурних підрозділах.

На сьогоднішній день у читальному залі № 1 разом з досвідченими колегами працює і молодь. Вміло передає свої знання молодим колегам Мельничук Галина Петрівна – зав. відділом читальних залів. Активно переймають її досвід молоді спеціалісти: Тихончук Анна Юрївна, Радюк Галина Павлівна, Ковальчук Інна Миколаївна, Дмитрук Ірина Богданівна, Балтаг Олена Володимирівна, Яковець Валентина Миколаївна, Зань Юлія Володимирівна.

А в спеціалізованому читальному залі періодичних видань працюють: Кучерук Ірина Миколаївна, Заєць Ірина Петрівна, Чучкевич Валентина Анатоліївна, Степанюк Інна Сергіївна.

Адже саме цей доброзичливий, мобільний, творчий, активний колектив, чітко розуміє, що успіх залежить від щоденної праці кожного з них.

Правильно визначені напрямки та пріоритети діяльності, створення комфортних умов для роботи користувачів та персоналу, чітка організація роботи кожного структурного підрозділу, вчасна допомога та систематичний контроль, що забезпечує директор наукової бібліотеки РДГУ Грипич Світлана Никанорівна, сприяє

створенню якісної системи обслуговування, яка повністю забезпечує оперативність та повноту задоволення потреб читачів.

На долю бібліотеки випали нелегкі періоди історії, але пройшовши складні шляхи бібліотека не втратила своїх здобутків, навпаки, вона більше розвинулась і здобула вагомий авторитет серед бібліотек вищих навчальних закладів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бібліотека вищого навчального закладу в контексті сучасності : зб. мат. наук.-практ. конф., 28 серпня 2008 р. / За ред.. С. Н. Грипич, Г. П. Семенюк. – Рівне : РДГУ, 2008. – 62 с.
2. Бібліотека вищого навчального закладу в умовах реформування вищої освіти України : досвід та перспективи : зб. маи. наук.-практ. конф., присвяченої 65-річчю заснування наукової бібліотеки РДГУ, 28 серпня 2009 р. / За ред.. С. Н. Грипич, Г. П. Семенюк. – Рівне, 2009. – 96 с.
3. Ровенський державний педагогічний інститут / упоряд. П. В. Йова, П. Я., Лещенко. – Львів : Каменярь, 1966. – 172 с.

Зміст

1. Семенюк Г. П.	НАУКОВА БІБЛІОТЕКА РІВНЕНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ: ІСТОРІЯ І СЬОГОДЕННЯ (ДО 75-РІЧЧЯ ЗАСНУВАННЯ)	3
2. Пізюта В. Г.	ФОРМУВАННЯ ФОНДІВ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ РДГУ: ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ.....	16
3. Коломієць Н. Б.	ІСТОРИЧНІ ВІХИ ТА СЬОГОДЕННЯ: ВІДДІЛ НАУКОВОЇ ОБРОБКИ ДОКУМЕНТІВ.....	25
4. Ковальчук Л. В.	ІНФОРМАЦІЙНО-БІБЛІОГРАФІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ НА ДОПОМОГУ НАВЧАЛЬНОМУ ТА НАУКОВОМУ ПРОЦЕСУ (ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ).....	32
5. Бондар А. П.	СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК АБОНЕМЕНТІВ В СТРУКТУРІ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ РДГУ З ПОГЛЯДУ 75-ЛІТТЯ.....	44
6. Кучерук І. М.	ЧИТАЛЬНІ ЗАЛИ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ РДГУ (КРІЗЬ ПРИЗМУ ІСТОРІЇ).....	52
7. Лешкевич Г. Д.	ДІЯЛЬНІСТЬ ФІЛІЇ В СИСТЕМІ ОБСЛУГОВУВАННЯ КОРИСТУВАЧІВ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ РДГУ: ІСТОРІЯ І СЬОГОДЕННЯ.....	60

Збірник матеріалів
ІХ-ї науково-практичної конференції

**НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
РІВНЕНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ: ВІД
МИНУЛОГО ДО СЬОГОДЕННЯ
(ДО 75-РІЧЧЯ ЗАСНУВАННЯ)**

Відповідальний за випуск:

С. Н. Грипич – доцент,
директор наукової бібліотеки
Рівненського державного
гуманітарного університету.

Укладачі:

С. Н. Грипич – доцент,
директор наукової бібліотеки
Рівненського державного
гуманітарного університету.
Г.П. Семенюк – заст.
директора з наукової роботи
наукової бібліотеки
Рівненського державного
гуманітарного університету.

Технічний редактор:

Л. С. Кушка – провідний
бібліотекар наукової
бібліотеки Рівненського
державного гуманітарного
університету.

Комп'ютерна верстка:

О. О. Себестьянович –
провідний бібліотекар
наукової бібліотеки
Рівненського державного
гуманітарного університету.

Формат 60*84 1/16
Папір офсетний. Гарнітура Times.
Тираж 100 прим.
Наукова бібліотека РДГУ